

Maja Zagórna-Goplańska

**WYBRANE PROBLEMY ROZWOJU TURYSTYKI
W POLSKIEJ CZĘŚCI GÓR OPAWSKICH
NA PRZYKŁADZIE GMINY GŁUCHOŁAZY**

***SELECTED PROBLEMS OF TOURISM DEVELOPMENT
IN THE POLISH PART OF OPAWSKIE MOUNTAINS
ON THE EXAMPLE OF GŁUCHOŁAZY COMMUNE***

Streszczenie

Góry Opawskie to najbardziej na wschód wysunięta część polskich Sude-
tów. Region ten posiada doskonale warunki klimatyczne (które w dużej mierze
zawdzięcza lasom mieszanym, którymi pokryte są górskie stoki), krajobrazowe
i uzdrowiskowe. Przypuszczać można więc, że mamy tu do czynienia z ogromnymi
możliwościami dla rozwoju turystyki. Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat
faktycznie obserwujemy wyraźne zmiany związane z rozwojem turystyki na tym
obszarze. Pojawiają się jednak wątpliwości czy potencjał ten jest w pełni wyko-
rzystywany? Obserwacja zastanych faktów skłania nas raczej do odpowiedzi zde-
cydowanie mało optymistycznej. Co zatem stoi na przeszkodzie efektywnej i ra-
cjonalnej eksploatacji tak pięknego terenu? Jakie bariery spowalniają rozwój
turystyki, a w tym agroturystyki będącej przecież istotnym czynnikiem rozwoju
społeczno- ekonomicznego każdego regionu? Przedmiotem rozważań w niniej-
szym artykule są zatem istotne problemy i uwarunkowania wewnętrzne związane
z rozwojem turystyki na terenie gminy Głucholazy. Na tym tle wskazujemy także
konkretne obszary zawierające szczególnie duży potencjał rozwojowy w kontek-
ście rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy, a nawet powiatu. Zakładamy,
że rozwój turystyki, w tym szczególnie agroturystyki stać się powinien wiodącymi
obszarami dla rozwoju koniunktury gospodarczej gminy Głucholazy leżącej
w południowej części Gór Opawskich, a więc na terenie, który historycznie i ak-
tualnie posiada znaczący potencjał turystyczny.

Słowa kluczowe: rozwój turystyki, Góry Opawskie, agroturystyka

Summary

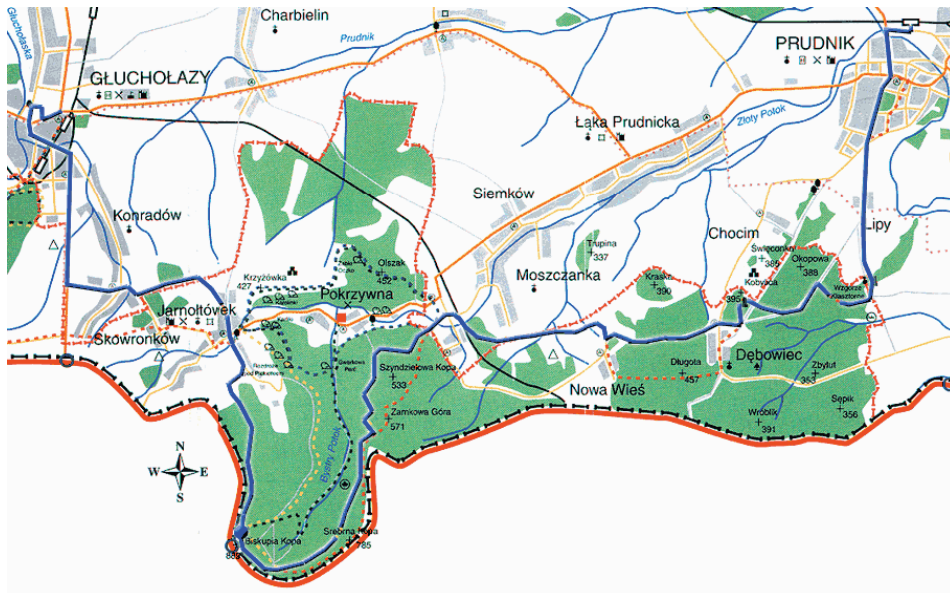
The Opawskie Mountains are the most eastern area in the Polish Sudety Mountain-chain. The region has excellent climatic conditions (mostly thanks to mixed woods which cover the hillsides), landscapes and health-resorts. We can assume that we are dealing with a big tourism potential here. For the past few years there has been developing well-defined changes in tourism. Although there has been some question about whether this potential is fully used and made the most of. Observation of the facts gives less optimistic answers. So what stands in a way of effective and reasonable exploitation of such a beautiful location? What obstacles hold up the growth of tourism including agritourism which is after all an important factor of socio-economic background of each region? The subject of our reflections in this article are important inside problems related to tourism growth around the Gluchołazy community. We also indicate specific areas with particularly large potential for development in the context of socio-economic development for the community and even the whole district. We assume that tourism development, particularly agritourism should become a leading field of economic development for Gluchogłazy commune which are based in a southern part of the Opawskie Mountains, so on the ground which historically and currently has significant tourism potential.

Key words: *tourism development, Opawskie Mountains, agritourism*

WSTĘP

Północne stoki Gór Opawskich między Prudnikiem i rzeką Prudnik na wschodzie, a Gluchołazami i rzeką Białą Gluchołaską na zachodzie wraz z miejscowościami letniskowymi Pokrzywną i Jarnołówkiem tworzą jedyny na Opolszczyźnie górski region turystyczny. Najwyższym wzniesieniem Gór Opawskich, wchodzących w skład rozległego masywu Jesioników – części Sudetów Wschodnich jest Kopa Biskupia (889 m. n.p.m.). Z jej szczytu można podziwiać panoramę przygranicznego czeskiego miasteczka Złate Hory, pasma górskie Jesioników z ich najwyższym szczytem Pradziadem (1492 m), a po polskiej stronie roztacza się malowniczy widok na Gluchołazy i Nysę.

Region ten ma doskonałe warunki klimatyczne, które w dużej mierze zawdzięcza lasom mieszanym, którymi pokryte są górskie stoki. Na turystów czekają tu łagodne stoki, malownicze doliny i potoki, oraz wiele uroczych zakątków i historycznych pamiątek. Region ten posiada bardzo dobrze zagospodarowaną bazę turystyczną, liczne ośrodki wypoczynkowe, pensjonaty, pola campingowe, kąpieliska, wypożyczalnię rowerów, liczne punkty gastronomiczne. W okresie zimowym dobre warunki śniegowe, wyciągi narciarskie i trasy zjazdowe przyciągają początkujących i zaawansowanych narciarzy [<http://www.gluchołazy.info/>]. Gmina Gluchołazy należy do powiatu nyskiego. W jej skład wchodzi: Gluchołazy, Jarnołówek, Pokrzywna, Konradów oraz Stary Las.

Źródło: www.goryopawskie.pl oraz <http://www.buka.livenet.pl/voyage/images/mapy/opawskie.gif>

Rysunek 1. Góry Opawskie
Figure 1. The Opawskie Mountains

CEL I METODYKA BADAWCZA

Wcześniej zaprezentowana charakterystyka regionu sugeruje, że mamy tu do czynienia z ogromnymi możliwościami dla rozwoju turystyki. Czy potencjał ten jest jednak w pełni wykorzystywany? Obserwacja zastanych faktów skłania nas raczej do odpowiedzi zdecydowanie mniej optymistycznej. Co zatem stoi na przeszkodzie efektywnej i racjonalnej eksploatacji tak pięknego terenu? Jakie bariery nie pozwalają na rozwój turystyki będącej przecież istotnym czynnikiem rozwoju społeczno- ekonomicznego każdego regionu?

Celem niniejszej pracy jest zatem identyfikacja i analiza istotnych problemów i uwarunkowań wewnętrznych związanych z rozwojem turystyki, w tym agroturystyki na terenie gminy Głucholazy. Na tym tle wskazujemy także konkretne obszary działań które mogą w istotny sposób przyczynić się do wzmocnienia procesów rozwojowych w turystyce i w efekcie pełnego rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy, a nawet powiatu. Podstawowy materiał źródłowy do opracowania stanowiły dokumenty źródłowe gminy, informacje uzyskane podczas wywiadów swobodnych z przedstawicielami urzędu gminy

oraz dane statystyczne Urzędu Statystycznego w Opolu. Do opracowania zebranego materiału źródłowego wykorzystano metody analizy ilościowej i jakościowej.

SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY GŁUCHOŁAZY

Szukając odpowiedzi na wyżej postawione pytania warto prześledzić główne problemy, z którymi boryka się Ziemia Głuchowska. Istnieje szereg poważnych kwestii do rozwiązania, które stoją przed władzami gminy Głuchowazy. Jedną z nich jest niewątpliwie walka z bardzo wysoką stopą bezrobocia utrzymującą się przez szereg ostatnich lat na tym obszarze. Brak miejsc pracy dotyczy ludności o różnym stopniu kwalifikacji. Dodatkowo problem potęguje fakt, iż wśród bezrobotnych dominują osoby długotrwale bezrobotne. Obserwuje się też wysoką liczbę osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, co nieuchronnie prowadzi do ubożenia społeczeństwa i powstawania coraz liczniejszych patologii społecznych.

Tabela 1. Bezrobocie w powiatach woj. opolskiego w latach 2005–2008 (w procentach)

Table 1. Unemployment in the counties of Opole province in 2005–2008 (in percentage)

Powiat	XII 2005	XII 2006	XII 2007	XII 2008
Brzeg	27,6	24,4	20,7	17,2
Głubczyce	21,8	18,6	14,2	12,6
Kędzierzyn-Koźle	15,8	13,8	12,1	8,8
Kluczbork	21,2	17	13,7	11,4
Krapkowice	13,2	11,1	9,3	8,5
Namysłów	27,3	24,2	16,6	12,9
Nysa	29,5	24,6	16,5	14,0*
Olesno	11,6	9,9	6,8	5,8
Opole-powiat	16,8	15,4	10,7	8,5
Prudnik	20,3	20,3	15,9	13,6
Strzelce Opolskie	16,6	14,5	11,3	9,9
Opole- miasto	9,1	8,5	5,4	4,4
Województwo	18,7	16,2	12	9,9
POLSKA	17,6	14,8	11,4	9,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP w Opolu, dane za lata 2005–2008

*szacunek bez korekty GUS

Tabela 2. Wybrane dane o województwie i powiatach
Table 2. Selected data for the province and districts

Powiaty	Woje- wództwo Opolskie	Powiat Głubczycki	Powiat Prudnicki	Powiat Nyski
Wyszczególnienie				
Ludność stan w dn. 31.12 w tys.				
2000	1070,6	52,1	62,3	148,6
2007	1037,1	49,8	59,4	145,0
Pracujący ogółem /stan w dn. 31.12/ w tys.				
2000	307,5	16,2	18,0	40,9
2007	240,5	11,8	12,6	27,5
Bezrobotni zarejestrowani 2000	69,3	4,1	3,8	15,9
Stan w dn. 31.12 w tys. 2007	43,3	2,5	3,1	7,7 /ok. 16,6 %/
Turystyka: 2000	6,3	0,7	0,2	2,8
Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania /stan w dn. 31.12/ 2007	7,9	0,8	0,1	3,5

Źródło: Opracowanie na podstawie danych powiatowych, Województwo Opolskie 2008- podregiony, powiaty i gminy, US w Opolu, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbr/opole/ASSETS_08p00_02.pdf z dn 20.12.2008

Dane zaprezentowane w powyższych tabelach dotyczące m.in. rozmiarów bezrobocia w powiatach województwa opolskiego (szczególnie trzech związanych geograficznie z rejonem Głucholaz) wskazują, że zasoby pracy są stosunkowo mało wykorzystywane – tab. 1 i 2 – bezrobocie ok. 16,6% na koniec grudnia 2007 r i ok. 12 proc lipiec 2008). Liczba pracujących ogółem natomiast uległa na przestrzeni lat 2000–2007 wyraźnemu spadkowi z 40,9 tys. do 27,5 tys., choć stan ludności wcale nie odnotował znaczących zmian. Liczne negatywne zjawiska związane z zaistniałą sytuacją znajdujemy w dokumencie strategicznym zawierającym analizę SWOT gminy Głucholazy. Wskazując na wysokie bezrobocie akcentuje się tu m. in. [Sawczuk 2004]:

- brak miejsc pracy, szczególnie dla młodzieży i absolwentów,
- kryzys szkolnictwa ,
- ucieczka młodzieży do większych aglomeracji,
- brak Możliwości realizacji zawodowych szans w gminie przez zdolną, wykształconą młodzież,
- niedostosowanie szkolnictwa do potrzeb rynku pracy,
- brak warunków do rozwoju przedsiębiorczości,

- brak rozwoju sektora produkcyjnego, upadek zakładów pracy,
- brak polityki wspierania małej i średniej przedsiębiorczości,
- dużą bierność społeczeństwa wyrażająca się w zbyt małym zaangażowaniu w dążeniu do poprawy istniejącej sytuacji.

Wydaje się, że rozwiązania większości problemów istniejącej sytuacji w obszarze rynku pracy upatrywać należy w rozwoju turystyki wspieranej przez umiejętne działania władz gminy. Z drugiej jednak strony istnieje pilna potrzeba przezwyciężenia pewnych negatywnych postaw społeczeństwa. W tym wypadku istotną trudnością okazać się może mała aktywność społeczna, brak inicjatyw w dążeniu do poprawy własnej sytuacji. Gmina może wskazać pewne możliwości, zachęcić do ich wykorzystania, jednak to, czy mieszkańcy będą chcieli podjąć wysiłek w tym kierunku zależeć będzie w większości od ich świadomości w kwestii nie tylko określonych szans i zagrożeń, jakie niesie ze sobą wszelka aktywność, a w tym względzie również aktywność na mało znanym rynku turystycznym. Przystawienie się z pracy w tradycyjnym sektorze produkcyjnym na pracę w instytucjach turystycznych (firmach, organizacjach), wymaga bardzo trudnych przewartościowań mentalnych, a nawet światopoglądowych. Stąd też wśród zagrożeń gminy wskazuje się również na brak postaw „proeuropejskich” [Sawczuk 2004], które mogą okazać się swego rodzaju istotnym hamulcem rozwojowym.

WYNIKI BADAŃ

Analiza tabel pozwala zaobserwować co prawda korzystną tendencję spadkową, jednak w strukturze bezrobotnych nadal dużą część stanowią osoby pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy. Wg prognoz GUS po roku 2007 nastąpi spadek liczby aktywnych zawodowo. Po roku 2010 spadek ten może przyjąć znaczne rozmiary (w roku 2015 – o 10 %, a w 2020 – o ponad 16%). Proces ten będzie zróżnicowany przestrzennie - najwięcej aktywnych zawodowo będzie w samych Głucholazach [Studium 2007]. Wiąże się to pośrednio z istniejącą strukturą oraz charakterem gospodarki gminy. Wśród podmiotów gospodarczych na terenie gminy przeważają ilościowo zakłady osób fizycznych (głównie podmioty handlowe, hotele i restauracje). Jest to zasadniczo charakterystyczna struktura podmiotów dla obszaru turystycznego, przy czym aktywność gospodarza mieszkańców oraz poziom ich przedsiębiorczości można uznać za średni [Studium 2007]. A skoro tak, to właśnie w tym obszarze należałoby upatrywać pozytywnych tendencji, pod warunkiem, że będą one bardziej zdecydowanie wzmacniane przez władze gminy. Działania, które mogą okazać się szczególnie pomocne w rozwoju przedsiębiorczości i większej aktywności gospodarczej, a które jednocześnie leżą w gestii władz szczebla lokalnego to m.in. [Gilowska i in. 1998]:

– instrumenty finansowe, polegające na wsparciu ze strony sektora publicznego lokalizacji i rozwoju podmiotów gospodarczych w regionach problemowych; przede wszystkim za pomocą dotacji do inwestycji, kredytów oprocentowanych poniżej stopy rynkowej, ulg podatkowych, przyśpieszonej amortyzacji środków trwałych oraz subsydiów związanych z tworzeniem miejsc pracy;

– rozbudowa infrastruktury technicznej i społecznej;

– niematerialne sposoby wspierania rozwoju ekonomicznego poprzez pomoc informacyjną, doradczą, edukacyjną, badawczą i inne.

Realizacji działania ostatniego typu ma sprzyjać tworzone aktualnie tzw. Gminne Centrum Informacji (GTI) [<http://www.glucholazy.pl/um/in1.php?k1=102&k2=0&nr=060419231632>]. Funkcjonowanie tego typu placówki ma przyczynić się w istotny sposób do swobodnego poruszania się osób bezrobotnych po współczesnym rynku pracy, co w efekcie może spowodować spadek bezrobocia. Jednak istotnym czynnikiem warunkującym powstanie, rozwój i efektywność tego typu ośrodków jest przede wszystkim inicjatywa samej społeczności lokalnej oraz jej duże zaangażowanie. Tworzenie takich centrów ma na celu przede wszystkim przyspieszenie rozwoju małego i średniego biznesu oraz promocję inwestycyjną w gminie. Infocentrum umożliwia ogólny dostęp do internetu, poczty elektronicznej oraz innych usług multimedialnych. Oprócz pomocy osobom bezrobotnym, w zakresie pisania listów motywacyjnych, CV, czy też przygotowania się do rozmów kwalifikacyjnych, placówka planuje także dotrzeć do uczniów ostatnich roczników i absolwentów szkół średnich oraz wyższych oferując im cykl szkoleń z zakresu doradztwa zawodowego oraz innych, wymagających pogłębionej wiedzy eksperckiej. Nie ulega wątpliwości, że stworzenie takiej placówki to jasne i konkretne działanie w kierunku zniesienia barier spowalniających wszelki rozwój, a w tym względzie i rozwój turystyki, jako obszaru nowej aktywności zawodowej, która musi zakorzenić się w świadomości, nie tylko ludzi trwale bezrobotnych, ale również młodych, wykształconych absolwentów szkół średnich i wyższych, którzy nie mają za sobą tradycyjnych obciążeń zawodowych i dlatego mogą być otwarci na podejmowanie nowych, atrakcyjnych zawodów związanych z gospodarką turystyczną

W strategii Rozwoju Ziemi Nyskiej znajdujemy bardzo znamienne diagnozę, którą sprowadzić możemy do twierdzenia, że wysokie bezrobocie i brak kapitału jest czynnikiem społecznej degradacji całego powiatu Nyskiego [Strategia 2004]. Ubożenie gminy i społeczeństwa, patologie wywołane brakiem pracy, duże bezrobocie tzw. „dziedziczone” w rodzinach, hamujące rozwój cywilizacyjny społeczności gminnej oraz niebezpieczeństwo jeszcze większej migracji w przyszłości ludzi młodych i wykształconych to chyba najważniejsze obecnie problemy przed którymi stoi gmina Głucholazy. Fakt ten powinien zatem skłaniać władze gminy do podejmowania szeregu bardziej zdecydowanych działań prowadzących do zwiększania zatrudnienia, szczególnie w obszarze związanym

z szeroko pojętą gospodarką turystyczną. Duża atrakcyjność turystyczna gminy (i to całoroczna jak się podkreśla w licznych dokumentach strategicznych), związana z istnieniem walorów krajobrazowych, przyrodniczych i klimatycznych, daje przecież wiele możliwości do rozwoju przedsiębiorczości, do tworzenia nowych miejsc pracy. Szczególnie istotną rolę ogrywać powinna tutaj agroturystyka. Prowadzenie gospodarstw agroturystycznych, świadczenie usług turystycznych przynosi korzyści nie tylko właścicielom tych gospodarstw, ale całej społeczności. Powstają wspólnoty interesów, mieszkańcy wsi znajdują zatrudnienie przy pracach w takich ośrodkach. Dodatkową korzyścią jest promocja regionu, reklama, marketing. Jesteśmy prawie pewni, że osoby bezrobotne, przy odpowiednim wsparciu ze strony gminy powinny być zachęcane do uruchamiania takiej właśnie, samodzielnej działalności gospodarczej. Podejmowanie takiej aktywności w wymierny sposób przyczynia się bowiem do ograniczania bezrobocia na terenach wiejskich, szczególnie atrakcyjnych przyrodniczo. Pamiętajmy jednak, że zależność mówiąca o tym, że im wyższy poziom bezrobocia, tym trudniej liczyć na to, że sami bezrobotni rozwiążą problem braku pracy i tym większe znaczenie ma tworzenie miejsc pracy najemnej [Niedzielski 2004], ma swoje zastosowanie także w analizowanym regionie. W takiej sytuacji należy oczekiwać więc bardzo dużego wsparcia dla drobnej przedsiębiorczości wyrażającej się np. stosowaniem instrumentów fiskalnych, szkoleniowych, informacyjnych, doradztwie, itd. Instrumenty fiskalne można podzielić na dochodowe i wydatkowe, przy czym szczególnie ważne dla pobudzania przedsiębiorczości przez samorządy terytorialne są instrumenty o charakterze dochodowym. Władze gminy mają prawo ustalać wysokość podatków i opłat lokalnych, biorąc przy tym pod uwagę maksymalną wysokość określoną przez ustawodawcę [Rapacz 2005]. Zaznaczyć należy, że działania takie gmina podejmuje, co powinno skutkować poprawą sytuacji ekonomicznej jednostek gospodarczych. I tak np. Wysokość podatku od nieruchomości w roku 2008 w gminie Głuchołazy została ustalona na poziomie kilkanaście procent niższym od maksymalnego. Dotyczy to zarówno gruntów jak i budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Jednocześnie powinny zostać podjęte działania umożliwiające i wspomagające reorganizację istniejących dużych organizacji, których przebudowa zaowocuje powstawaniem nowych miejsc pracy. Taka perspektywa istnieje w omawianej gminie. W przypadku Głuchołaz mamy bowiem do czynienia z dużą szansą na utworzenie i uzyskanie statusu uzdrowiska [Sawczuk 2004]. Realizacja takiego zamierzenia w efekcie przyczyniłaby się do utworzenia wielu nowych miejsc pracy. Pamiętajmy bowiem, że Głuchołazy, jako miejscowość uzdrowiskowa znana była już pod koniec XIX wieku. Statut uzdrowiska został utracony w 1945 roku. Istnieje jednak możliwość wykorzystania do reaktywacji dalszego rozwoju uzdrowiska istniejącej bazy lekarsko-medycznej oraz bazy szpitalno-hotelarskiej. Okazuje się, że gmina Głuchołazy ze względu na wcześniej wspomniane swoje tradycje uzdrowiskowe, posiada

zupełnie dobrze rozwiniętą bazę obiektów o charakterze leczniczo-wypoczynkowym (5 ośrodków), które obok usług hotelowych, posiadają zaplecze w zakresie fizjoterapii i odnowy biologicznej. Obiekty te posiadają łącznie 530 miejsc o wysokim standardzie i stanowią bazę dla rozwijającej się turystyki rehabilitacyjnej czy zdrowotnej [Strategia rozwoju turystyki 2004].

Rozwój turystyki uzdrowiskowej, leczniczo-rehabilitacyjnej to ogromna szansa dla gminy, która powinna zostać w należyty sposób wykorzystana. Przypuszczać można, że przy właściwym procesie rozwojowym wspomnianych funkcji turystycznych (m.in. rozwój i unowocześnienia bazy leczniczo-rehabilitacyjnej, szeroka oferta turystyczna leczniczo-rehabilitacyjno – rekreacyjna, sprawny system promocji i informacji turystycznej) gmina Głucholazy stanowić może o wiele ważniejszy niż obecnie teren obsługi ruchu turystycznego dla regionu, a nawet i Polski. Reaktywacja uzdrowiskowych funkcji gminy stanowić może być dobrą podstawą do zbudowania markowego produktu turystycznego o zasięgu krajowym oraz, dzięki przygranicznemu położeniu, również międzynarodowym. Do korzystnych tendencji wspierających rozwój funkcji turystycznych gminy można dodać także sam fakt zmiany w tradycyjnej segmentacji rynku turystycznego, a mianowicie, że w segmencie turystyki rekreacyjnej większego znaczenia nabierze motywacja zdrowotna [Studium 2007].

Pamiętać należy jednak, że uruchomienie całego i zróżnicowanego potencjału społecznego gminy jest jednak możliwe tylko wtedy, gdy lokalna społeczność uzna swój dotychczasowy styl życia za możliwy do zmiany. Aby tak się stało nieodzowne jest uruchomienie programów ułatwiających podniesienie lub zmianę dotychczasowych kwalifikacji mieszkańców oraz wyraźne zaakcentowanie spodziewanych korzyści, jakie mogą odnieść w wyniku owych zmian. Nieodzownym w tym wypadku wydaje się więc podwyższanie i kształtowanie samej świadomości i kultury turystycznej społeczności lokalnej. Nie można jednak oczekiwać dużej zmiany w mentalności głuchołaskiego społeczeństwa i aktywizacji w kierunku rozwoju turystyki jeżeli nie zostaną wyeliminowane pewne błędy administracji samorządowej, o których m. in. czytamy w „Strategii rozwoju gminy Głucholazy”:

- brak planowego wsparcia rozwoju gospodarczego gminy (niska aktywność gospodarcza gminy),
- brak współdziałania władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi w rozwiązywaniu problemów społeczno-gospodarczych gminy,
- brak kompetentnych decyzji, politykierstwo, brak konsekwencji w realizacji przyjętych celów.

Inna istotną szansą aktywizacji gospodarczej i społecznej gminy Głucholazy, a przez to likwidacji wielu problemów, jakie niesie ze sobą problem bezrobocia jest położenie przygraniczne gminy i całego powiatu Nyskiego, które łączy Głucholazy nie tylko z Czechami, ale i z centrum Europy. Bardziej rozwinięta współpraca gospodarcza i turystyczna polsko-czeska oparta na wy-

mianie i kontaktach z partnerami zagranicznymi powinna być fundamentem i stymulatorem tego procesu tym bardziej, że doświadczenia i dokonania czeskie w zakresie turystyki i lecznictwa sanatoryjnego są na tym terenie szczególnie bogate i godne naśladowania. Polegać ona powinna na jeszcze bardziej rozwiniętej współpracy gospodarczej i turystycznej polsko czeskiej, wymianie i kontaktach z partnerami zagranicznymi. Przygraniczne położenie sprzyja także możliwości współpracy na polu turystyki poprzez tworzenie, kreowanie wspólnej oferty turystycznej regionu. Jako jeden z przykładów współpracy turystycznej można wymienić Polsko-Czeskie Centrum Współpracy (PCCW) działające w powiecie nyskim. Podstawowym celem utworzenia Polsko-Czeskiego Centrum Współpracy jest "...wspieranie rozwoju społeczno -gospodarczego pogranicza polsko-czeskiego poprzez inicjowanie wspólnych działań w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, ułatwiania nawiązywania kontaktów gospodarczych, aktywizacji rynku pracy oraz rozwoju i promocji walorów turystycznych regionu. Działania te mają przyczyniać się do redukcji problemów społeczno-gospodarczych występujących na obszarze realizacji projektu, jak i do intensyfikacji współpracy gospodarczej, wymiany i kontaktów z partnerami zagranicznymi. Zrealizowanie niniejszego projektu poprzez podjęcie wspólnych, polsko -czeskich, działań w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorczości oraz ułatwienie nawiązywania kontaktów gospodarczych wpłynie pozytywnie na liczbę organizacji będących w sieci współpracy transgranicznej. Ponadto projekt przyczyni się do znoszenia barier w kontaktach między przedsiębiorcami oraz lokalną społecznością przygraniczną" [Rynek pracy – Biuletyn PUP, Nysa 2007].

Rozwój turystyki, w tym szczególnie agroturystyki stać się powinien wiodącymi obszarami dla rozwoju koniunktury gospodarczej gminy Głuchołazy leżącej w południowej części Gór Opawskich, a więc na terenie, który historycznie i aktualnie posiada znaczący potencjał turystyczny, rozumiany jako „wszystkie elementy środowiska geograficznego oraz zachowania człowieka, które mogą być wykorzystywane do uprawiania turystyki bądź do zajmowania się turystyką” [Kaczmarek i in. 2002]. Problem polega jednak na tym, aby walory te (przyrodnicze, klimatyczne, turystyczne, ekonomiczne, itd.) nie zostały zaprzepaszczone przez zbyt opieszłą politykę lokalnych działań.

WNIOSKI I UWAGI KOŃCOWE

Przedstawiony wcześniej materiał upoważnia nas do wyrażenia poglądu, że istnieje szereg barier które stoją na przeszkodzie w rozwoju turystyki w rejonie południowej części Gór Opawskich. Do najważniejszych należą:

- wysoka stopa bezrobocia i duży udział bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy – migracja ludzi młodych, dobrze wykształconych,
- postawa mieszkańców – mówi się o braku proeuropejskich postaw, mieszkańcy często sami nie wierzą w zmiany na lepsze,

- mała aktywność społeczna, brak inicjatyw lokalnej społeczności.

Przeszkody powyższe mogą być pokonane w wyniku natychmiastowych działań, znajdujących się we wspomnianych dokumentach strategicznych i programach operacyjnych regionu, które zmierzać będą w kierunku:

- zatrzymania ludzi młodych, przedsiębiorczych na terenie gminy i powiatu, którzy widzą swoją przyszłość w prowadzeniu działalności gospodarczej w branży turystycznej (np. gospodarstw agroturystycznych),
- stworzenia warunków do rozwoju dla małych i średnich przedsiębiorstw (likwidacja barier np. finansowych – zwolnienia podatkowe, i inne wcześniej zaakcentowane),
- wykorzystanie wszystkich warunków do rozwoju agroturystyki (szczególnie w tych sołectwach gminy, gdzie nie ma takich tradycji).
- reaktywacji Głuchołaz jako uzdrowiska i stworzenia w ten sposób wielu nowych miejsc pracy,
- współpracy transgranicznej, tworzenia wspólnych produktów turystycznych z Czechami,
- zwiększenia skali działań marketingowych i promocyjnych na terenie województwa i kraju,
- zwiększenia skali pozyskiwanych środków unijnych.

Wszystkie powyższe działania powinny zmierzać w jednym podstawowym kierunku- stworzenia marki turystycznej w pierw w wymiarze regionalnym, a następnie w wymiarze krajowym i międzynarodowym. Na całym świecie liczy się przecież tradycja, która zapewnia sukces marketingowy, a gmina Głuchołazy ową tradycję posiada i warto do niej nawiązywać i skutecznie rozwijać.

Reasumując wcześniej zaakcentowane problemy, jak również potencjalne obszary (środki) umożliwiające rozwój gminy i całego regionu Gór Opawskich należy zauważyć, że motorem wszelkich zmian są bez wątpienia ludzie. Jeśli w pierwszej kolejności uwaga zostanie poświęcona właśnie im, daje to szansę na bardziej dynamiczny proces rozwoju turystyki w gminie i regionie. Aktywacja rynku pracy, podejmowanie działań mających na celu zdobycie nowych kwalifikacji, kompetencji, inwestowanie w ludzi młodych i wykształconych, stworzenie odpowiedniego klimatu do wzrostu przedsiębiorczości, rozwoju agroturystyki i modernizacji gospodarstw rolnych na terenie gminy, musi prędzej czy później zaowocować zmianą sytuacji społeczno- ekonomicznej regionu, a tym samym prowadzić do bardziej efektywnego i racjonalnego wykorzystywania potencjału klimatycznego, krajobrazowego i uzdrowiskowego gminy i regionu.

BIBLIOGRAFIA

- Gilowska Z., Gorzelak G., Jałowiecki B., Sobczak K. Kierunki polityki regionalnej Polski. Uniwersytet Warszawski, Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, Studia regionalne i lokalne 24 (57), Warszawa 1998.

- Informacja o sytuacji na rynku pracy, stan na dzień 31 lipca 2008. Powiatowy Urząd Pracy w Nysie. „Rynek Pracy” – Biuletyn Informacyjny PUP w Nysie, nr 2 (4)/ 2007.
- Kaczmarek J., Stasiak A., Włodarczyk B. Produkt turystyczny albo jak organizować poznawanie świata. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. Łódź 2002, s. 31.
- Rapacz A. Rola samorządu w pobudzaniu przedsiębiorczości w turystyce [w:] Polityka turystyczna, wyd. Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005, s. 292–297.
- Sawczuk J. Strategia rozwoju gminy Głuchołazy. Modernizacja i prowadzenie warsztatów strategicznych z Radą Przedstawicieli Lokalnych. Uchwała Nr XX/159/04 Rady Miejskiej w Głuchołazach z dnia 30 czerwca 2004.
- Niedzielski E. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych poprzez samo zatrudnienie, w: Kapitał ludzki a kształtowanie przedsiębiorczości, pod red. M. Juchnowicz, Poltext, Warszawa 2004, s. 189.
- Strategia Rozwoju Wspólnoty Międzygminno-Powiatowej Ziemi Nyskiej na lata 2004–2015, Nysa 2004, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XX/174/04 Rady Powiatu w Nysie z dnia 18 czerwca 2004 r.
- Studium rozwoju turystyki rekreacyjnej w rejonie Kopy Biskupiej opracowane przez Business Mobility 6. International Spółka z o.o. na zlecenie Stowarzyszenia Biskupia Kopa, Archiwum Stowarzyszenia Biskupia Kopa, Pokrzywna 2007.
- <http://www.glucholazy.pl/um/in1.php?k1=102&k2=0&nr=060419231632>, z dn. 1.03.2009
- <http://www.glucholazy.info/inne/kopa-biskupia.php> z dn. 20.11.2008
- http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/opole/ASSETS_08p00_02.pdf z dn. 20.12.2008
- <http://www.goryopawskie.pl>

Mgr Maja Zagórna-Goplańska
Katedra Geografii i Ekonomiki Turystyki
Politechnika Opolska
Ul. Prószkowska 76, 45-758 Opole
Tel. 0774000443, 667972305
e-mail: m.zagorna-goplanska@po.opole.pl

Recenzent: *Prof. dr hab. Jerzy Gruszczyński*